

Yitip gitme aziz İstanbul

İstanbul'un en önemli tarihi yapılarının günümüze gelemeden nasıl yitip gittiklerini, Önder Kaya Yitip Giden İstanbul isimli kitabında tarihçeleri ile birlikte anlatıyor. Bunların aralarında aşhaneler, camiiler, kütüphaneler, medreseler ve yalılar yer alıyor. Kaya'ya göre İstanbul'u bekleyen en büyük tehlike bilinçsizlik.

KÜBRA SÖNMEZİŞİK

İstanbul, ne kadar çok olayın evsahibi ve tanığıdır. Bu koca şehir, Yesari Asım Arsoy, Osman Nihat Akın gibi nice bestekarlar ve Baki, Nedim, Yahya Kemal, Orhan Veli Kanık gibi nice yazarlar çıkarmıştır. Sadece sanat ve edebiyatta değil, Süheyl Ünver, Semavi Eyice, İlber Ortaylı, Reşat Ekrem Koçu gibi bir çok tarihçi de günümüze kazandırmıştır. Böylesine bir zenginliği içinde barındıran bu şehir zamana direnemeyen bir kısım güzelliklerini ise teker teker kaybetmiş. Aksaray, Ayaspaşa, Tarlabası ve Beyoğlu bunlardan bazıları. İşte bu yitip giden tarihi ve turistik şehir İstanbul'un bu yüzünü Önder Kaya araştırmış ve kaybolan mirasın izini sürerek Yitip Giden İstanbul adıyla kitaplaştırmış. Önder Kaya geçmiş ve gelecek arasında İstanbul'u anlatıyor.

İSTANBUL'U BEKLEYEN EN BÜYÜK TEHLİKE BİLİNÇSİZLİK

Yazar, bugün İstanbul'u bekleyen en büyük tehlikenin bilinçsizlik olduğunu söylüyor ve bu konuyla ilgili bir öneri getiriyor; 'Buralarda halihazırda ayakta kalan sivil yapılar koruma altına alınmalı ve en kısa zamanda asli özelliklerine helal gelmeden restore edilmelidir. Zira İstanbul'un tarihi ve kültürel dokusuna verilecek zararların geri dönüşü yoktur.' Her 29 Mayıs'ta İstanbul'un fethini kutluyoruz. Kaya, bu kutlamaların yerine daha kalıcı çalışmalara imza atılması gerektiğini söylüyor ve diyor ki; 'Yeniçeri kıyafeti giyip, mehter müziği eşliğinde cadde boyu yürümek yerine, o dönemden kalan ata yadigarı ortak miras değerlerimizi koruma ve kurtarmaya yönelik kalıcı çalışmalara imza atmak çok daha akıllıcadır.' Yazar işe İstanbul Fatihinin göz bebeği olan Akdeniz Medreseleri'nden başlanması gerektiğini söylüyor. Osmanlı döneminde bir çok medrese, sosyal hayatın en kilit yapılarını teşkil ediyordu. Zamanında bir çok kişinin eğitim aldığı bu medresenin odaları şimdi ardiye olarak kullanılırken, avlusu tavuk kümesi gibi kullanılıyor. Odaların pencere ve camları kırık. Önder Kaya, bu binaların restore edilmesi gerektiğinin altını çiziyor. 'Fatih'in en merkezi yerindeki bu binalar Edebiyat Fakültesi veya İlahiyat Fakültesi'nin kullanımına bırakılabilir. Yahut, başlı başına tarih olan Fatih semtine veya Fatih dönemini araştırmayı kendine temel ilke edinmiş bilimsel bir enstitünün idaresine verilebilir.'

RESTERASYON UZMANLAR TARAFINDAN YAPILMALI

Önder Kaya yapılması gerekenlerin yanı sıra bazı önemli adımlarında atıldığını söylüyor. 'Vakıflar Genel Müdürlüğü başta selatin külliyesi olmak üzere bir çok tarihi eserin planını çıkarmaya başladı. Böylelikle 2000 yılından itibaren mimarlık konusunda Türkiye'nin en saygın fakültelerine sahip olan İstanbul Teknik, Boğaziçi ve Yıldız Teknik üniversiteleri ile temasa geçildi.' 2 Ocak 2004'te yürürlüğe giren bir yasa ile tarihi eser restore eden şirket ve kişilerin yapmış oldukları masrafin vergilerinden düşülmesi kararı alınmış. İşte bu uygulama sayesinde Mimar Sinan'ın

ustalık eseri olarak bilinen Selimiye Camii, Eminönü'ndeki Yeni Camii, Bizans döneminden kalma Zeyrek Camii, Azapkapı Saliha Sultan Çeşmeleri restore edilebildi. Bu gelişmeleri olumlu bulan Kaya uyarıyı ihmal etmiyor; 'Unutulmaması gereken en önemli husus bu işlerin uzmanlar nezaretinde ve uzun vadeye yayılarak yapılmasıdır. Aksi halde restore edelim derken tarihi yapı, ucube bir taş yığını haline gelebilir. Yakın zamanda Yavuz Selim Camisi'nin tarihi şadırvanının başına gelenler bunun en somut örneği.' Kaya, sırada bekleyen binlerce eserin olduğunu söylüyor. Bunların içinde öncelikli olarak kabul ettiği ise İstanbul'un orta yerinde bulunan Şehzade Camii'nin Aşhanesi. Zamanında günde 2 bin kişiye yemek çıkaran bu aşhane kendi kaderine terk edilmiş. Önder Kaya izlenimini şöyle anlatıyor; ' Harabe halindeki avluyu geçerek aşhane binasına geldiğimde karşılaştığım manzara içler acısıydı. Zamanında yüzlerce kişiye yemek pişirilen ocaklar, çöplerle doldurulmuştu. Camlar kırıktı.' Aşhane 2011 yılında restore edilmeye başladı. Avlusu yeşillendirilmiş ve daha güzel halde.

İnönü stadı bir zamanlar gerçekten birilerine mezar olmuştu

İnönü stadını bilmeyen yoktur. Beşiktaş'ın kendi sahasında oynadığı maçlarda sıkça söylenen bir söz vardır. 'İnönü size mezar olacak' diye. Stadın tarihine baktığınızda bu sözün doğru olduğunu görüyorsunuz. İstanbul bir taraftan da mezarlıklar şehri olarak biliniyor. Semavi Eyice'ye göre mezarlıklarımız tarih, sanat ve edebiyatımızın bir çeşit açık hava arşivi. Son 50 yıldır İstanbul mezarlıkları ortadan kaldırılıp şehrin içine dahil ediliyor. Bunun en temel sebebi ise eski dönem mezarlıklarının plansız kurulmuş olması. 20. Yüzyılın başlarından itibaren mezarlıklar küçültülmeye başlanmış. Bu küçültme işlemiyle birlikte kaybolan bir çok mezar ortaya çıkmış. Günümüze ulaşmayan mezarlıklardan biri de şu an İnönü Stadı'nın bulunduğu konumda yer alıyor. Bir çok mezar taşı kaybolmuş durumda. Kaybolan mezar taşlarının bazıları modern binaların temellerini sağlamlaştırmak amacıyla kullanılmış. Kayıp mezar taşları arasından Osmanlı tarihçisi Silahtar Fındıklılı Mehmet Ağa, Harbiye Mektebi Müdürü Reşit Bey'in mezar taşları bulunup koruma altına alınmış.

Kaynak: <http://yenisafak.com.tr/Pazar/?i=329061>